

Analyse verkiezingsprogramma's 2025

8 thema's uit de geestelijke gezondheidszorg

	GGZ-beleid (wachlijsten, lichte/complex ggz, financiering)	Zorg algemeen / zorgstelsel / marktwerking	Arbeidsmarkt in de zorg	Jeugdhulp en jeugdzorg	Forensische zorg (incl. tbs)	Onbegrepen gedrag	Wonen en huisvesting voor speciale doelgroepen (incl. mensen met psychische problemen)	Mentale gezondheid, preventie en verslavings- zorg
	✗	✓	✓	✗	✓	✗	✗	✗
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
	—	✓	✓	—	✗	✗	✗	—
	✓	✓	✓	✓	✗	✗	—	✓
	✗	✓	✓	✓	✗	✗	✗	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✓	—	✓
	✓	✓	✓	✓	✗	✗	✓	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✗	—

Legenda

Genoemd

Deels genoemd

Niet genoemd

Bekijk hier de uitgebreide analyse

Samenvatting opvallende punten

- **Geen GGZ:** niets over wachttijden, organisatie of financiering.
- **Stelselkeuzes:** eigen risico afschaffen, acute zorg uit marktwerking, private equity weren.
- **Arbeidsmarkt zorg:** minder bureaucratie, meer zeggenschap, meerwerkbonus.
- **Jeugdzorg:** afwezig.
- **Forensische zorg:** opvallend → PVV wil TBS afschaffen.
- **Wonen:** breed woonbeleid, maar geen aandacht voor ggz-doelgroepen.
- **Mentale gezondheid/verslaving:** niet benoemd.

De PVV besteedt geen aandacht aan ggz-problematiek of preventie, en met het voorstel om TBS af te schaffen ondergraaft de partij juist een belangrijke pijler van de forensische zorg.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** laagdrempeliger, wachttijden aanpakken, geen afhankelijkheid van diagnose, nadruk op suicidepreventie.
- **Zorgstelsel:** stevige correctie op marktwerking, fonds voor regionale ziekenhuizen, minder bureaucratie.
- **Jeugdzorg:** duidelijke hervormingskoers met afbouw gesloten jeugdzorg, hulp tot 21 jaar en afschaffen eigen bijdrage.
- **Onbegrepen gedrag:** expliciet genoemd, met meer ruimte voor bemoeizorg.
- **Wonen:** uitsluitend algemeen woonbeleid, géén beleid voor ggz-doelgroepen.

GroenLinks-PvdA zet stevig in op laagdrempelige ggz en suicidepreventie, maar laat wonen en forensische zorg onbenoemd.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** inzet op wachttijden terugdringen en meer transparantie, inclusief jeugdpsychiatrie.
- **Zorgstelsel:** passende financiering bij complexiteit en type zorg, minder werken met standaardtarieven.
- **Arbeidsmarkt:** forse inzet op regeldrukverlaging, meerurenbonus, snellere opleidingen.
- **Jeugdzorg:** nadruk op ouders eerst bij lichte problematiek, Hervormingsagenda doorzetten.
- **Forensische zorg:** opvallend → VVD wil eigen bijdrage voor TBS. Dat doet recht aan de oproep van het Forensisch Netwerk.
- **Onbegrepen gedrag:** nadruk op financiering, samenwerking en dwangopties.
- **Wonen:** geen specifiek beleid voor ggz-doelgroepen.

De VVD wil wachttijden verkorten en meer inzetten op preventie. De partij pleit daarnaast voor een eigen bijdrage in de forensische zorg. Er is geen specifiek woonbeleid voor mensen met psychische aandoeningen opgenomen.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** meer inzet op wachttijd-reductie, ervaringsdeskundigen en preventie.
- **Zorgstelsel:** stevige correctie op marktwerking, ongecontracteerde zorg wordt beëindigd.
- **Jeugdzorg:** eigen bijdrage lichte zorg, zware zorg regionaal, doorlopende zorg mogelijk tot 23 jaar.
- **Forensische zorg / beschermd wonen / verslavingszorg:** wel genoemd, maar maar slechts in één passage over regionale knooppunten.
- **Onbegrepen gedrag:** expliciet benoemd met nadruk op bemoeizorg.

NSC legt duidelijke accenten op wachttijden, preventie en bemoeizorg. Benoemt forensische zorg, beschermd wonen en verslavingszorg, maar slechts heel summier.

Samenvatting opvallende punten

- **Uitgebreid uitgewerkt ggz-hoofdstuk in het uitvoeringsprogramma:** concrete normen (10/14 weken), regie op wachtlijsten, borgen essentiële ggz, prehabilitatie/nazorg.
- **Stelselrichting:** loondienst voor nieuwe specialisten, €150-per-behandeling eigen risico, en één loket/één indicatie over de vijf zorgwetten heen.
- **Jeugdzorg:** systeemdraai naar sociale basis; jeugd-ggz centraler; schotten Jeugdwet/Wpg/Wmo doorbreken; alternatieven gesloten jeugdzorg.
- **Forensisch/TBS:** kort maar duidelijk – behandeling eerder in detentie en betere doorstroom naar reguliere ggz.
- **Wonen/doelgroepen:** Housing First en uitvoering Nationaal Actieplan Dakloosheid; expliciet over dakloze mensen (dus 'wonen' = ja).

D66 presenteert een breed en concreet pakket voor mentale gezondheid en ggz (met harde wachttijdambities en suicidepreventie), pakt jeugdzorg systemisch aan en raakt forensische zorg/TBS en dakloosheid wél, maar beknopt op deze laatste twee punten.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** wil continuïteit en betere herinstroom, levensloopbegeleiding, ervaringsdeskundigen; jongeren met zware problematiek mogelijk landelijk geregeld.
- **Zorgstelsel:** harde afwijzing van bureaucratie, vertrouwen in professional centraal.
- **Jeugdzorg:** landelijke organisatie voor zware problematiek wordt verkend.
- **Onbegrepen gedrag:** crisisopvang primair zorg, niet politie.
- **Forensische zorg:** ontbreekt.
- **Wonen:** nadruk op ouderen en woonwageneigenaren, geen expliciet beleid voor ggz-doelgroepen.
- **Preventie/verslaving:** stevige nadruk op leefstijl, mentale gezondheid en preventie.

BBB zet in op preventie, leefstijl en vermindering van bureaucratie, maar laat forensische zorg en beschermd wonen onbenoemd.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** nadruk op wachttijden verkorten en meer intramurale capaciteit.
- **Stelsel:** zorg als basisvoorziening, beweging naar gemeenschapsgerichte zorg.
- **Jeugdzorg:** lichte hulp lokaal, zware zorg regionaal; Hervormingsagenda leidend.
- **Onbegrepen gedrag:** expliciet aandacht voor bemoeizorg én doorverwijzing via meldkamer.
- **Wonen:** alleen ouderen/zorgbuurthuizen; geen beschermd wonen of ggz-doelgroepen.
- **Forensische zorg/TBS:** ontbreekt.

CDA zet in op preventie, nabijheid en samenwerking in de ggz en jeugdzorg, maar forensische zorg en beschermd wonen blijven buiten beeld.

Samenvatting opvallende punten

- **Sterke anti-marktretoerik:** zorg geen markt, eigen bijdrage afschaffen, landelijke jeugdzorg.
- **GGZ:** nadruk op nabijheid, wachttijden en afbouw bureaucratie.
- **Jeugdzorg:** jongeren behouden zorg tot "Big 5" (wonen, werk, inkomen, netwerk, welzijn) op orde is.
- **Onbegrepen gedrag:** bij crisis opvang door professionals, niet politie.
- **Forensische zorg:** ontbreekt.
- **Wonen:** wel koppeling met kwetsbare jongeren (Big 5), maar geen breder beleid voor ggz-doelgroepen.

SP zet in op nabijheid, structurele versterking en integrale jeugdzorg met nadruk op bestaanszekerheid, maar forensische zorg ontbreekt.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ en jeugdzorg:** expliciet genoemd als investeringsprioriteit, maar uitwerking ontbreekt nog.
- **Zorgstelsel:** focus op betaalbaarheid (eigen risico omlaag, premie verlagen).
- **Mentale gezondheid:** alleen gekoppeld aan depressie/eenzaamheid en euthanasiepreventie.
- **Forensische zorg, onbegrepen gedrag, beschermd wonen:** ontbreken.

DENK belooft investeringen in ggz en jeugdzorg, maar heeft dit nauwelijks uitgewerkt en laat andere relevante thema's (forensische zorg, wonen, onbegrepen gedrag) onbesproken.

Samenvatting opvallende punten

Partij voor de Dieren

- **Uitgebreid uitgewerkt** zorghoofdstuk: minder marktwerking, zorg als publieke voorziening.
- **GGZ** krijgt nadruk op wachttijdreductie en toegankelijkheid in de buurt.
- **Jeugdzorg:** meer geld, preventie, stabielere pleegzorg/gezinshuizen.
- **Verslavingszorg/preventie** komt expliciet in basispakket.
- **Forensische zorg, onbegrepen gedrag, beschermd wonen** ontbreken.

PvdD combineert een brede visie op publieke zorg met duidelijke inzet op ggz-toegankelijkheid en jeugdzorg, maar zegt weinig over forensische zorg, onbegrepen gedrag en specifiek wonen voor ggz-doelgroepen.

Samenvatting opvallende punten

Forum voor Democratie

- **GGZ:** wordt niet expliciet genoemd.
- **Zorgstelsel:** nadruk op kleinschaligheid, regionale ziekenhuizen, vrije artskenkeuze en lager eigen risico.
- **Jeugdzorg:** terug naar het Rijk, gericht op gezinnen en tegengaan perverse prikkels bij uithuisplaatsingen.
- **Verslavingszorg:** wél expliciet genoemd, maar uitsluitend in context van drugsbeleid.
- **Forensische zorg, onbegrepen gedrag en beschermd wonen:** ontbreken.

FvD zet in op jeugdzorg en verslavingszorg (via drugsbeleid), maar laat ggz, forensische zorg en beschermd wonen volledig buiten beschouwing.

Samenvatting opvallende punten

- **GGZ:** expliciet prioriteit voor wachttijdreductie en ernstig psychiatrische problematiek, psychiaters in ANW-diensten.
- **Jeugdzorg:** meer structuur en normalisering in de jeugdzorg, minder snelle diagnoses of medicatie en sterke aandacht voor de rechten van jongeren en ouders.
- **Onbegrepen gedrag:** benoemd met wettelijke borging van bemoeizorg en woon-zorgplekken.
- **Verslaving & preventie:** breed uitgewerkt, inclusief totaalverbod gokken en kabinetsbrede suïcidepreventie.
- **Wonen:** geen extra gemeentelijke taken voor beschermd wonen.
- **Forensische zorg/TBS:** ontbreekt.

SGP zet stevig in op wachttijdreductie, suïcide- en verslavingspreventie en bemoeizorg, maar laat forensische zorg onbenoemd.

Bekijk hier de uitgebreide analyse

Samenvatting opvallende punten

Christen
Unie

- **GGZ:** duidelijke koerswijziging – meer POH-ggz, herstelacademies, landelijk systeem ernstig psychiatrische patiënten.
- **Jeugdzorg:** Hervormingsagenda leidend, geen eigen bijdrage, gesloten jeugdzorg afbouwen.
- **Onbegrepen gedrag:** specifiek benoemd in relatie tot jongeren.
- **Mentale gezondheid:** suïcidepreventie prominent aanwezig.
- **Forensische zorg:** ontbreekt.
- **Wonen:** toegankelijkheid voor gehandicapten, niet ggz-specifiek.

ChristenUnie zet sterk in op ggz-toegankelijkheid, jeugdzorg en suïcidepreventie, maar laat forensische zorg en beschermd wonen nauwelijks aan bod komen.

Samenvatting opvallende punten

Volt

- **GGZ:** terugdraaien van besparingen op ggz-uitgaven en decentralisatie, gratis voor jongeren tot 25 jaar.
- **Jeugdzorg:** Hervormingsagenda leidend, gezinszorg, verlenging tot na 18 jaar.
- **Wonen:** nationaal plan om dakloosheid uit te bannen, urgentieverklaringen voor jongeren uit zorg.
- **Mentale gezondheid:** veel aandacht, ook structureel in onderwijs.
- **Forensische zorg en onbegrepen gedrag:** ontbreken.

Volt zet stevig in op ggz-toegankelijkheid, jeugdzorg en preventie, maar heeft geen aandacht voor forensische zorg of onbegrepen gedrag.

Samenvatting opvallende punten

JA²¹

- **GGZ:** extra financiering, nadruk op zware psychiatrie, digitale therapieën en wachttijdreductie.
- **Jeugdzorg:** regie lokaal, samenwerking versterken, scholen betrekken bij signalering.
- **Forensische zorg:** duidelijke investering in TBS-capaciteit.
- **Onbegrepen gedrag:** expliciet benoemd als gevolg van tekort aan ggz.
- **Wonen:** alleen ouderenzorg via bejaardentehuizen, geen ggz-doelgroepen.
- **Verslavingszorg:** ontbreekt.

JA21 zet in op versterking van de ggz en TBS-capaciteit, maar heeft weinig aandacht voor preventie, verslavingszorg en wonen voor ggz-doelgroepen.

Bekijk hier de uitgebreide analyse

Deze samenvatting is gemaakt op basis van de meest recente concept- of definitieve verkiezingsprogramma's 2025 die op moment van publicatie beschikbaar waren. Inhoud kan mogelijk nog wijzigen.

de Nederlandse ggz • Piet Mondriaanplein 25, 3812 GZ Amersfoort • communicatie@denederlandseggz.nl • www.denederlandseggz.nl

© de Nederlandse ggz, oktober 2025

Overname van teksten is toegestaan met bronvermelding.

samen zijn we de Nederlandse ggz